

Präster, klockare och kyrkvaktare i Björna församling

För fullständighetens skull ges här en översikt över de personer, som gjort varaktiga insatser i församlingens tjänst under 1³/₄ sekel. Arbetet med denna historik om församlingen och dess två kyrkor skulle närmast ha varit omöjlig att utföra, om icke idoga prästmän till eftervärlden lämnat så noggranna och vederhäftiga uppgifter på vitt skilda områden. Många av dessa präster levde f. ö. under mycket enkla förhållanden i den fattiga »fjällsocknen», som icke hade mycket att bjuda på i materiell väg.

Anders Johan Billmark var den förste kapellpredikanten åren 1795–1797 och hade därefter tjänst i Grundsunda och Nätra. Han var med vid starten av kapell- och prästgårdsbygget. Billmark tycks ha varit en enkel och flärdfri person, omtyckt av allmogen. Det berättas, att vid 60 års ålder avlade han pastorsexamen, och när yngre personer tvivlade på att en så gammal man kunde tala latin, så lär han ha svarat: »När jag går här i svedjan på Finnborg och bränner i stubbarna, så talar jag latin för mig själv, och jag tycker det låter rätt väl.» Det påstås också, att han var en av de första präster, som predikade fritt ur hjärtat utan manuskript.

Abraham Själander, kapellpredikant åren 1798–1801 och komminister åren 1802–1818, därefter tjänst i Bergs pastorat. Själander ägnade med nit och självuppoffring ett 20-årigt arbete åt Björna församling. Det sägs om honom, att han var förnöjsam och givmild, det gick så långt, att han i ordets egentliga mening ofta delade den sista brödkakan med den hungrige!

Anders Sidner, församlingens förste kyrkoherde åren 1824–1839, därefter prost i Grundsunda. Sidner var en rikt begåvad man, vars intressen spände över många områden. Kyrkosången låg honom varmt om hjärtat, vilket tog sig uttryck i att han lärde ungdomen att sjunga och att spela på den tidens enkla instrument – monokordet. I församlingen reste han ofta omkring och höll s. k. »bibelförklaringar». Dessa blev en stark motvikt mot det florerande andliga

»svärmeriet» under 1830-talets nödår. På tal om dessa nödår 1828–1834, då svält och umbäranden med åtföljande sjukdomar medförde stora prövningar för befolkningen, så organiserade han hjälpatgärder av olika slag. Han företog nyodlingar på prästbostället och brukade jorden mer rationellt än som var vanligt, byggde en del uthus på prästbostället, hade sex kor och häst vid tillträdet efter vice komminister Nils Otto Flodstedt men torde ha haft inemot det dubbla antalet vid avflyttningen. Han anlade en fin trädgård vid bostället, och vid besök ute i församlingen lärde han ut trädgårdsskötsel. Prästgården blev på sitt sätt en samlingspunkt för kyrkbyns befolkning, där pastorskans t. ex. hade en systuga, den första syföreningen för byns kvinnor. Minnet av Sidners insatser kom därför att leva i generationer.

Johan Billmark, kyrkoherde åren 1840–1868, var son till kapellpredikanten Anders Billmark. Det var en i yttre bemärkelse myndig person, sägs det. Leonard Bygdén citerar från en prästmöteshandling år 1871: »Han (Billmark) var utrustad med särdeles goda själsförmögenheter och saknade ej heller kunskaper. Prästerligt sinne hade han ej i synnerlig hög grad, och den pastor åliggande expeditionen intresserade honom föga.» Under Billmarks tid brann den första kyrkan och ny uppfördes. Att döma av protokollen från den tiden tycks han trots citatet här ovan ha varit en god ledare för församlingen.

Jacob Sundelin, kyrkoherde åren 1873–1892, därefter i Resele. Lär ha varit en folklig och omtyckt prästman och var god expeditionsmänniska. Under hans tid i Björna byggdes ny prästgård och sockenstuga.

Nils Petrus Edlund, kyrkoherde åren 1892–1906, därefter i Adalsliden. De äldre församlingsborna minns Edlund som sin konfirmationslärare. Han var en myndig och resolut prästman, som var högt aktad. Han var även mycket intresserad av prästbordets skötsel och blev på jordbrukets område något av en föregångsman, eftersom han började använda modernare redskap och metoder, bl. a. inköpte han byns första slättermaskin, tog hem vagnslaster av konstgödsel och lärde bönderna använda den. Det var inte ovanligt, att byborna fick se kyrkoherden gå och plöja med hästarna eller att

hjälpa till vid slåttern. Under hans tid i Björna genomgick kyrkan en genomgripande ombyggnad och reparation.

Erik Johannes Sandin, kyrkoherde åren 1907–1911, därefter i Skön. Han ansågs vara en god talare.

Gustaf Fritiof Lundgren, kyrkoherde åren 1911–1916, därefter i Nora. Lundgren verkade inom fredsrörelsen, var politiskt intresserad och representerade det frisinna partiet i riksdagens andra kammare.

Joel Lodin, kyrkoherde åren 1916–1933, därefter tjänst i Selånger. Lodin var även dövsstumspräst i länet. Han var en iderik prästman, god talare och allmänt omtyckt.

Kyrkoherde *Simon Henning*, i Björna 1934–1958, och kyrkoherde *Mårten Lindblad*, som tillträdde sin tjänst år 1959, är de två sista kyrkoherdarna i en lång rad duktiga prästmän Björna församling haft.

Utom de nämnda prästerna har Björna församling under tidernas lopp haft en del extra prästmän med kortvarigare tjänstgöring.

Klockare och kyrkvaktare.

Bland den förstnämnda gruppen kan nämnas Jonas Hännström och Per Grundström under tidigt 1800-tal, Jonas Grundström »klockare Grundström» åren 1841–1897, därefter J. Holmgren, Magnus Ekström, Erik Andersson, E. Hamm och Axel Svensson till dess tjänsten blev förenad med folkskollärartjänst år 1917. Sedan något år tillbaka har församlingen egen kyrkomusiker, nämligen William Jacobsson.

Kyrkvaktare: Sven Hallman, Per Billing och Jonas Persson, alla under 1800-talet, därefter Erik Lundgren. År 1939 delades sysslorna på en kyrkvaktmästare och en kyrkogårdsvaktmästare, varvid Per Lundgren, Sven Elworth och Assar Nilsson varit kyrkogårdsvaktmästare. Under mer än 30 år har Henrik Nilsson varit kyrkvaktmästare. Sedan något år tillbaka är de båda tjänsterna åter förenade med Assar Nilsson som tjänsteinnehavare.

De båda grupperna av kyrkotjänare hade under hela 1800-talet och till långt in i vårt århundrade ringa ersättning för sitt arbete. Om samtliga må sägas, att de utfört ett hängivet arbete i församlingens tjänst.